

Mededelingen

Portefeuillehouder: N. Meijer

Betreft : Interne evaluatie Roef
Aan : Leden van de Commissie Algemeen bestuur en middelen
Van : N. Meijer
Behandelaar : Wilma Verwoerd
E-mail/telefoonnummer : w.verwoerd@huizen.nl
Datum : 29 juni 2023
Status : ter kennisname
Bijlage : interne evaluatie Roef

Geachte leden van de commissie ABM,

In juli 2022 werden we geconfronteerd met een serieuze dreiging vanuit het criminele circuit tegen twee woningen aan de Roef in Huizen. Dat heeft voor bewoners en omwonenden geleid tot een lange periode van onrust en onzekerheid. Onze gemeente stond voor de opgave om samen met de veiligheidspartners deze crisis in goede banen te leiden. De afgelopen tijd hebben we die aanpak intern geëvalueerd. Deze evaluatie, die ook een verantwoording in zich heeft, bied ik u graag ter kennisname aan.

Huizen in de frontlijn

Helaas moeten we inmiddels vaststellen dat dit soort incidenten op grote schaal in Nederland plaatsvindt. Dat was in juli 2022 nog niet het geval. Toen was er sprake van een enkele andere gemeente in Midden-Nederland waar zich soortgelijke situaties als in Huizen voordeden. Het was voor die gemeenten en de veiligheidspartners een nieuw gegeven. We hebben met elkaar een werkwijze moeten uitvinden, die heeft geleid tot afwegingskaders en instrumentaria om te gebruiken bij dit soort delicten. In de driehoek (politie, justitie, gemeente) die aan elk besluit dat ik heb genomen vooraf ging, hebben we daarvan gebruik gemaakt.

Evalueren is leren

Na afsluiting van de crisisfase (juli 2022 – december 2022) hebben we de aanpak ambtelijk en bestuurlijk uitgebreid geëvalueerd. Een evaluatie die is bedoeld om dat wat goed ging te borgen en dilemma's en leerpunten te (h)erkennen. De evaluatie is opgebouwd rondom de thema's melding en opschaling, leiding en coördinatie, samenwerking en onderlinge communicatie, crisiscommunicatie, informatiemanagement, scenario denken, nafase/nazorg en kosten. De evaluatie wordt afgesloten met een tiental aanbevelingen.

Aanbevelingen

Van die tien aanbevelingen vragen er drie bijzondere aandacht. Zo is een getrainde crisisorganisatie van groot belang. Daarmee hebben wij dit jaar een nieuwe start gemaakt, waarbij een continu proces van opleiden, trainen en oefenen het uitgangspunt is. Daarnaast het belang om zowel het feitelijk en inhoudelijk advies als de totstandkoming van het advies voor te leggen. Beide zijn nodig om tot een goed besluit te komen. Als derde wil ik noemen het denken in scenario's. Een crisis kent over het algemeen vijf fasen: dreiging, acuut,

stabilisatie, afbouw, nafase. Identificatie van die fases zorgt ervoor dat de handelingen en besluiten blijven aansluiten bij wat maatschappelijk en/of bestuurlijk nodig is. Op dit moment wordt er gewerkt aan een nieuw beleidsplan crisisbeheersing, waarin geleerde lessen uit de Roef worden meegenomen. De evaluatie is daardoor ook te zien als een verantwoordingsdocument.

Tot slot

De crisis heeft veel impact gehad. Op de bewoners van de woningen en de omwonenden, voor wie de situatie zeer ingrijpend was. Op medewerkers van de gemeente, van wie het veel tijd en scherpste heeft gevraagd. En op mijzelf als het gaat om de voelbare effecten bij bewoners en omwonenden, om het zorgen voor een goede informatiepositie voor bewoners, omwonenden, gemeenteraad en samenleving en het nemen van juiste en verantwoorde besluiten. De notitie neemt u mee in de gebeurtenissen op hoofdlijnen en geeft u een beeld van de bevindingen op de eerder genoemde thema's. Natuurlijk ben ik graag bereid om één en ander toe te lichten.

Interne evaluatie casus Roef

Juni 2023

Inleiding

In juli 2022 werd duidelijk dat er serieuze dreiging vanuit het criminele circuit was tegen twee woningen aan de Roef in Huizen. Dit noopte de politie en de burgemeester in de periode juli – december 2022 tot het nemen van een serie van maatregelen om bewoners en omwonenden te beschermen. Helaas kon niet voorkomen worden dat op 10 juli 2022 een explosie plaatsvond aan de Roef. Gelukkig waren bewoners op dat moment niet thuis, maar de woning heeft wel substantiële schade opgelopen. De impact van de explosie en de maatregelen is voor alle betrokkenen groot.

Managen van een crisis

De gemeente Huizen kwam voor de opgave te staan om samen met de veiligheidspartners de crisis te managen. Een niet alledaagse opgave bij een niet alledaagse crisis. De gemeente heeft daarom tijdens deze crisis ook samengewerkt met politie, justitie, het Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC), gemeenten Utrecht en Vijfheerenlanden en externe juridisch adviesbureaus om zo de crisis in goede banen te leiden. Voorafgaand aan elk besluit van de burgemeester heeft een driehoek (overleg tussen politie, justitie en gemeente) plaatsgevonden opdat op basis van de meest recente informatie besluitvorming plaats vond.

Evalueren

De gemeente Huizen heeft besloten om hun aanpak bij deze crisis te evalueren. Dit helpt bij het afsluiten van de crisis en ondersteunt in het borgen van zaken die goed gingen en het identificeren van lessen voor toekomstige crises. Het doel van deze evaluatie is het in beeld brengen van uitdagingen, dilemma's en leerpunten: we willen ervan leren. Deze worden geformuleerd op basis van de ervaringen van ambtelijk en bestuurlijk betrokkenen. In een leerevaluatie wordt geen gedetailleerde feitenreconstructie gegeven, wel wordt in hoofdstuk 3 een tijdlijn op hoofdlijnen beschreven. De evaluatie richt zich op de periode juli – december 2022.

De evaluatie is uitgevoerd in de periode januari – april 2023. De evaluatiethema's zijn als volgt:

- *Melding en opschaling*
- *Leiding en coördinatie*
- *Samenwerking en onderlinge communicatie*
- *Crisiscommunicatie*
- *Informatiemanagement*
- *Scenario denken*
- *Nafase/nazorg*
- *Kosten*

Alle ambtelijk en bestuurlijk betrokkenen hebben hun input gegeven voor deze evaluatie. Ook zijn documenten geanalyseerd, zoals crisisplannen en verslagen van crisis overleggen om zo een beeld te krijgen van de feiten.

Opbouw notitie

Deze notitie kent de volgende opbouw: in hoofdstuk 2 wordt de context geschetst waarbinnen de crisis plaatsvond. In hoofdstuk 3 wordt een tijdlijn op hoofdlijnen gegeven, in

hoofdstuk 4 worden de observaties per onderwerp weergegeven en in hoofdstuk 5 worden aanbevelingen gegeven.

2. Context

In dit hoofdstuk wordt de context beschreven waarbinnen de gebeurtenissen aan de Roef zich voordeden. Dit is belangrijk om de observaties en aanbevelingen te kunnen duiden.

Crisisorganisatie gemeente Huizen

Op het moment dat de gebeurtenissen aan de Roef plaatsvinden heeft de ontwikkeling van de lokale crisisorganisatie binnen de gemeente Huizen door diverse omstandigheden enige tijd stil gestaan. In juli 2022 is de vacature crisisbeheersing vacant. De gemeentelijke beleidsplannen crisisbeheersing stammen uit 2014. Het Handboek Bevolkingszorg vanuit de Veiligheidsregio Flevoland & Gooi- Vechtstreek is bekend binnen de organisatie. Hierin staat beschreven hoe bevolkingszorg regionaal georganiseerd is en op welke manier gemeenten hierop aan kunnen sluiten. De gemeente Huizen heeft dit in juli 2022 nog niet verder vorm gegeven. Er zijn van oudsher wel een aantal collega's binnen de organisatie die opgeleid zijn om in de crisisstructuur te werken, maar recentelijk hebben er geen opleidingen en trainingen plaatsgevonden. Ook is de crisisstructuur niet actueel, evenals de invulling van de crisisfuncties.

Organisatieontwikkeling Huizen

Uit de benchmark blijkt dat voor het team Openbare Orde en Veiligheid en voor het team Communicatie de formatie kleiner is dan gemiddeld (BMC, 2022). Bovendien zijn er in het team Openbare Orde en Veiligheid twee vacatures. Binnen de ambtelijke organisatie wordt rondom de zomer van 2022 gewerkt aan een programma voor organisatieontwikkeling - inclusief een investering in de ambtelijke organisatie - om zo toe te werken naar een toekomstbestendige inrichting van de organisatie. Het CMT heeft in het najaar van 2022 besloten de formatie van het team Openbare Orde en Veiligheid structureel uit te breiden.

Zomervakantie

Op het moment dat de gebeurtenissen aan de Roef zich voltrokken was het bijna zomervakantie. Diverse collega's waren op vakantie of gingen op korte termijn met vakantie.

3. Beschrijving van de gebeurtenissen

In dit hoofdstuk worden de gebeurtenissen op hoofdlijn en in chronologische volgorde vermeld. Omdat het een lange periode is waarover in deze evaluatie geschreven wordt zal er alleen over de eerste acute weken uitgebreid verslag gedaan worden.

Zaterdag 2 juli

Op zaterdag 2 juli is de politie tweemaal naar de bewoonster van één van de woningen aan de Roef gegaan om haar aan te geven welke dreiging er jegens de woningen bij de politie bekend is. Politie vraagt bewoonster uit huis te gaan. Bewoonster gaat hier vooralsnog niet op in.

Zondag 3 juli 2022

Op 3 juli 2022 wordt de burgemeester door de politie geïnformeerd over zeer ernstige dreigingen jegens twee woningen aan de Roef. Er vindt overleg plaats tussen politie, burgemeester, loco burgemeester en ambtenaren van de gemeente Huizen. Later is er ook contact met het Openbaar Ministerie. Aangegeven wordt dat er ernstige dreigingen zijn jegens twee woningen en dat zeer recentelijk op andere locaties in het land de dreigingen werden omgezet in ernstige geweldsdelicten. De politie vraagt per direct om de woningen te sluiten. Daarnaast vraagt politie om tijdelijk, duidelijk zichtbaar cameratoezicht. De politie geeft tevens aan dat er een bewakingseenheid vanuit de politie naar Huizen komt en dat zij zichtbaar de buurt zullen beveiligen.

Op grond van artikel 174a van de Gemeentewet besluit de burgemeester tot tijdelijke woningsluiting van 10 dagen van beide woningen, wegens acute bedreiging van de openbare orde en veiligheid van de bewoners én de omgeving (omwonenden). Deze woningaansluiting wordt om 17.30 uur eerst mondeling aangezegd en vervolgens op 4 juli schriftelijk bekrachtigd met een besluit. Politie en gemeente zorgen voor een eensluidende persverklaring.

Om 18.00 uur worden alle huizen aan de Roef en aan de Windvang bezocht door de burgemeester en loco burgemeester Rebel, in aanwezigheid van ambtelijke ondersteuning en politie. Beiden geven uitleg over de situatie. De mensen die niet thuis zijn worden waar mogelijk geïnformeerd door hun burens. Toegezegd wordt dat er een bijeenkomst wordt georganiseerd voor de buurt en dat er een brief gestuurd wordt met uitleg.

De bewakingseenheid van de politie arriveert om ongeveer 18.30 uur. Het zijn acht zwaar bewapende politiemensen met een bedekt gezicht. Zij verkennen de buurt.

Rond 19.00 uur is de buurt ingelicht en zijn beide woningen verzegeld door de gemeente. De bewoners van één woning worden door de gemeente elders ondergebracht. De bewoonster van de andere woning had al zelf alternatieve huisvesting gevonden.

Maandag 4 juli

Eind van de dag is de bewakingseenheid van de politie plotseling vertrokken. Het vertrek van de bewakingseenheid is een bevoegdheid van de politie waarvan de burgemeester pas laat

in kennis gesteld is. Hierover wordt door de gemeente 's-avonds een brief opgesteld en bezorgd bij de omwonenden. De besluiten betreffende de tijdelijke woningsluiting zijn uitgereikt. Er is contact geweest met de directeur van de basisschool en de kinderopvang waarvan de kinderen van bewoonster gebruik maken. De kinderen van bewoonster komen niet naar school / naar de kinderopvang. .

Maandag 5 juli 2022 – vrijdag 9 juli

Burgemeester en ambtelijke ondersteuning gaan op bezoek in de wijk en spreken omwonenden over de ontstane situatie. De ambtelijke ondersteuning heeft meerdere malen contact met (advocaat en familie van) de bewoners. Tevens wordt medegedeeld dat er een bewonersavond komt. Bewoners van één van de woningen maken bewaar tegen de woningsluiting van 4 juli en vragen een voorlopige voorziening aan. De Rechtbank wijst de voorlopige voorziening af, omdat de ernst van het incident zodanig groot is dat het noodbevel gerechtvaardigd is. Op 9 juli om 16.30 start de bewonersbijeenkomst in de Thomaskerk, de burgemeester en ambtelijke ondersteuning zijn hierbij aanwezig.

Zaterdag 10 juli – 21 juli

De burgemeester wordt rond 02.30 uur in de nacht van 10 op 11 juli gebeld door politie dat er een explosie heeft plaatsgevonden bij een woning. Er wordt GRIP 1 ingesteld dat inhoudt dat er coördinatie plaatsvindt op de inzet van de hulpdiensten en dat er een Commando Plaats Incident (COPI) is ingericht vlak bij het incident. Burgemeester belt omstreeks 03.00 uur ambtelijke ondersteuning op het gebied van communicatie met de vraag om ter plaatse te komen. Burgemeester en ambtelijke ondersteuning melden zich bij het COPI. Zij kunnen niet veel doen.

Later die zondagochtend, rond 08.00 uur, worden de gemeentesecretaris en de ambtelijke ondersteuning openbare orde en crisisbeheersing ingelicht. Het gemeentehuis wordt geopend en om 11.30 is er een driehoek waarbij gemeente, politie, officier van justitie en ambtelijke ondersteuning op het gebied van openbare orde en veiligheid en communicatie aanwezig zijn. De burgemeester besluit een tijdelijk gebiedsverbod op te leggen aan de bewoonster van één van de woningen om te voorkomen dat zij haar kinderen op maandag naar school c.q. kinderopvang brengt. Het gebiedsverbod geldt tot en met 6 augustus 2022. Dit besluit wordt ambtelijk digitaal naar bewoonster gezonden. In de avond vindt een bewonersbijeenkomst plaats waar zowel bestuurlijke als ambtelijke vertegenwoordiging aanwezig is, de school wordt mondeling op de hoogte gesteld en er gaat een persboodschap uit. De burgemeester ontvangt een aansprakelijkheidsstelling van een van de bewoners. De burgemeester besluit tot het verlengen van de woningsluiting van beide woningen vanwege de actuele extreme geweldsdreiging die nog steeds op woning en bewoners rust. De politie stelt cameratoezicht in. De bewoners van één van de woningen maken bezwaar tegen de sluiting van hun woning. In de periode 10 juli tot 4 augustus 2022 is door de politie cameratoezicht toegepast in het gebied Roef-Windvang.

21 juli – 6 augustus

Op 21 juli besluit de burgemeester om de sluiting van beide woningen wederom te verlengen voor de duur van 28 dagen vanwege de actuele en extreme geweldsdreiging. Bewoonster van één van de woningen maakt bezwaar tegen het besluit genomen op 10 juli tot het opleggen van een gebiedsverbod. Op 26 juli maakt bewoonster van één van de woningen tevens bezwaar tegen het besluit van 21 juli tot sluiting van de woning voor de duur van 28

dagen. Bewoners van de andere woning maken eveneens bezwaar tegen het besluit van 21 juli om hun woning te sluiten. De politie heeft de burgemeester op 30 juli 2022 verzocht dit cameratoezicht, vooralsnog tot 30 september, over te nemen op grond van artikel 2:77 APV jo. artikel 151c van de Gemeentewet. Op grond van deze bepalingen kan de burgemeester cameratoezicht instellen ten behoeve van toezicht op een openbare plaats in het kader van de handhaving van de openbare orde. Om de veiligheid van de inwoners in de buurt te bewaken, besluit de burgemeester op 3 augustus het cameratoezicht per 4 augustus over te nemen, vooralsnog tot 30 september. Op 6 augustus worden met bewoonster van één van de woningen vrijwillige afspraken gemaakt om zich niet in het betreffende gebied te begeven. Deze afspraken gelden tot 29 augustus 2022.

Donderdag 18 augustus – 9 september

Op advies van politie besluit de burgemeester op 18 augustus tot verlenging van de woningsluiting van beide woningen voor een periode van 28 dagen, omdat er nog steeds groot en onmiddellijk gevaar is voor de openbare orde. Bewoonster van één van de woningen maakt op 24 augustus bezwaar tegen het besluit van 18 augustus tot woningsluiting. Op 29 augustus worden wederom afspraken gemaakt met bewoonster om zich niet in het gebied op te houden. Deze afspraken gelden tot 16 september 2022. Bewoners van één van de woningen maken op 9 september bezwaar tegen het besluit van 18 augustus tot woningsluiting.

15 september – 22 september 2022

Op 15 september besluit de burgemeester opnieuw om beide woningen aan de Roef te sluiten voor een periode van 28 dagen, omdat uit de bestuurlijke rapportages van de politie blijkt dat er nog steeds groot en onmiddellijk gevaar is voor de openbare orde. Op 19 september maken bewoners van één van de woningen opnieuw bezwaar tegen de woningsluiting van 15 september. Op 22 september vindt de hoorzitting van de bezwarencommissie Huizen plaats voor de eerste tranche met bezwaren van bewoners van beide woningen tegen het besluit tot sluiting van de woningen op 4, 13, 21 juli 2022 en 18 augustus 2022 en het opleggen van het gebiedsverbod op 11 juli 2022

29 september – 25 oktober

Op 29 september maken bewoners van een van de woningen bezwaar tegen de woningsluiting van 15 september. Op 13 oktober besluit de burgemeester om, met terugwerkende kracht per 1 oktober, het cameratoezicht te verlengen, vooralsnog tot 31 december 2022. Op grond van het door politie en Openbaar Ministerie aangereikte dreigingsbeeld, besluit de burgemeester op 13 oktober wederom tot het sluiten van beide woningen voor opnieuw 28 dagen, omdat er nog steeds een groot en onmiddellijk gevaar is voor de openbare orde. Hiertegen wordt op 24 oktober bezwaar gemaakt door bewoners van één van de woningen. Door de bewoners van één van de woningen wordt een voorlopige voorziening aangevraagd tegen het besluit van de burgemeester van 13 oktober. Zij verzoeken de voorzieningenrechter om het besluit van de burgemeester te schorsen. Op 25 oktober doet de voorzieningenrechter uitspraak en besluit dat het verzoek van betreffende bewoners toegekend wordt. De rechtbank treft de voorlopige voorziening dat het noodbevel is geschorst vanaf 3 november 2022. De bewoners van deze woning keren terug naar hun woning.

De eenheidsleiding van de politie besluit tevens dat de juridische grondslag voor het cameratoezicht verschuift van de gemeente(wet) naar de politie(wet). Hierdoor komt het cameratoezicht vanaf dat moment volledig onder gezag van politie en OM te staan en is er geen nieuw verlengingsbesluit door de burgemeester nodig.

10 november – 2 december

Op 10 november besluit de burgemeester wederom tot het sluiten van één van de woningen voor de periode van 11 november tot 9 december, omdat uit het dreigingsbeeld van politie en Openbaar Ministerie blijkt dat de geweldsdreigingen voor deze woning onverminderd extreem en actueel zijn. Bewoonster van deze woning vraagt een voorlopige voorziening aan tegen het besluit van de burgemeester van 10 november om de woning opnieuw te sluiten. De hoorzitting van de bewaarcommissie over de bezwaarschriften van 29 september en 24 oktober 2022 vindt plaats op 17 november 2022. In november keren bewoners van één van de woningen terug naar hun woning. Op 2 december wordt het verzoek van bewoonster om een voorlopige voorziening te treffen tegen de sluiting van de woning door de voorzieningenrechter behandeld. De rechter wijst het verzoek om een voorlopige voorziening af, niet omdat het dreigingsniveau niet langer actueel is maar omdat sluiting niet langer juridisch houdbaar is. De rechter geeft aan dat de burgemeester zijn beslissing om de woning opnieuw te sluiten nader moet motiveren.

3 december tot eind december 2022

Er komt een einde aan de woningsluiting van de laatste woning als de burgemeester na de uitspraak van de voorzieningenrechter besluit om de woningsluiting niet te continueren. Bewoners van één van de woningen kunnen nog niet terug naar hun woning en hebben geen andere woonruimte / logeerplek tot hun beschikking. Door de gemeente wordt alternatieve huisvesting geregeld voor bewoners. Door de woningcorporatie wordt in december de renovatie gestart van de woning waar de explosie plaatsgevonden heeft. Op 8 december vindt een hoorzitting van de bezwaaradviescommissie plaats inzake bezwaarschriften van 19 september en 18 oktober 2022 van de bewoners van een van de woningen tegen de besluiten tot sluiting van hun woning. Op verzoek van de advocaat van bewoners is de eerder geplande hoorzitting in november niet doorgegaan.

4. Observaties per onderwerp

4.1 Melding en opschaling

Hoewel de explosie plaatsvond op 10 juli start deze casus op 3 juli, het moment dat de politie de burgemeester verzoekt om een tweetal woningen te sluiten. Lokale politie is op dat moment zelf twee keer aan de deur geweest van betrokkenen om hen te bewegen tijdelijk uit huis te gaan, maar op dat moment zonder eenduidig resultaat. Er ligt, vanwege de veiligheid van betrokkenen en het feit dat het de lokale politie in eerste instantie niet gelukt lijkt om betrokken te bewegen tijdelijk uit huis te gaan, een grote druk op de burgemeester om de woningen te sluiten. Uiteindelijk blijkt dat bewoonster van één van de woningen de woning wel verlaten heeft.

Op het moment van de explosie op 10 juli 2022 is er conform regionale afspraken opgeschaald naar GRIP 1. De burgemeester is in kennis gesteld, is ter plaatse gegaan en heeft een collega van communicatie gevraagd ter plaatse te komen. In de ochtend van 10 juli is regionaal afgeschaald naar GRIP 0, conform Regionaal crisisbeleidsplan 2022-2025 Veiligheidsregio's Flevoland Gooi- & Vechtstreek. Dit gebeurde op het moment dat voor de ambtelijke organisatie van Huizen het managen van de crisis eigenlijk pas begon. Betrokkenen geven aan dat het achteraf verstandiger was geweest om in ieder geval tot eind van de ochtend van 10 juli GRIP 1 in stand te houden. Op deze manier had er meer multidisciplinair geduid kunnen worden wat er aan de hand was en hoe de rolverdeling opgepakt zou kunnen worden. Alle betrokkenen geven bovendien aan dat het nuttig was geweest wanneer er binnen de ambtelijke organisatie direct opgeschaald was naar een compact GBT (Gemeentelijk Beleidsteam) en er hierdoor een multidisciplinair crisisoverleg opgestart was waarbinnen met de BOB structuur (Beeldvorming – Oordeelsvorming – Besluitvorming) gewerkt was.

4.2 Leiding en coördinatie

Er is vanaf het eerste moment door alle betrokkenen heel hard gewerkt om de inhoudelijke zaken op te pakken en de bestuurder te voeden op de bestuurlijke vraagstukken. Tijdens de evaluatie kwam het beeld naar voren dat de interne crisisorganisatie van de gemeente onvoldoende vormgegeven en gepositioneerd is. Ambtelijk en bestuurlijk is snel in de 'doe' stand gesprongen. Het had aan waarde gewonnen als intern stilgestaan was bij de vraag welke organisatie er nodig was om de crisis op gestructureerde wijze te besturen en welke kennis aan tafel nodig was om op bestuurlijk niveau te adviseren. Bovendien had er, zowel ambtelijk als bestuurlijk, duidelijker ingezet kunnen worden op de rolduiding en de rolinvulling van alle betrokkenen in de crisisorganisatie.

Welzijn van medewerkers

De inzet en betrokkenheid van alle medewerkers was enorm. Zowel ambtelijk als bestuurlijk wordt aangegeven hier trots op te zijn. Tegelijkertijd is dit ook een aandachtspunt. Door de intensiteit en de lange duur van de situatie is er sprake geweest van overbelasting van team Openbare Orde en Veiligheid. De aanvang van de crisis vond plaats in de vakantieperiode, er waren vacatures binnen het team en de lopende zaken liepen gewoon door. De grote betrokkenheid en de hoeveelheid van het werk maakte dat medewerkers lang doorwerkten. Medewerkers en leidinggevenden hebben een gezamenlijke verantwoordelijkheid om te zorgen dat ook in een crisissituatie er tijdig rust genomen kan worden. Het is belangrijk het thema 'welzijn' aandacht te geven; het standaard op de agenda zetten van het onderwerp bij crisisoverleg helpt hierbij.

4.3 Samenwerking en onderlinge communicatie

Interne samenwerking

De interne ambtelijke samenwerking ging goed. Zoals al eerder gezegd wordt ambtelijk en bestuurlijk de grote inzet en betrokkenheid geroemd. De collega's kunnen elkaar goed vinden, ze stellen zich flexibel op en hebben elkaar ondersteund waar nodig. De onderlinge communicatie ging ook goed. Er waren korte lijntjes tussen de collega's die bij de crisis betrokken waren. In de ambtelijk / bestuurlijke samenwerking zijn er verbeterpunten te benoemen. Binnen de ambtelijke organisatie is geen multidisciplinair team geformeerd om de crisis te managen, terwijl dit achteraf wel wenselijk geweest was. Hierdoor zijn zowel bestuurder als ambtenaren op operationeel niveau blijven steken. Enkele dagen later is wel de hulp van het RIEC ingeschakeld om op die manier meer structuur aan te brengen in de vorm van procesbegeleiding. Het RIEC heeft dit tot 1 september gedaan waarna de ambtelijke organisatie de procesbegeleiding weer verder op zich nam. Bestuurlijk was er onduidelijkheid op welke wijze de interne crisisorganisatie werkte, of deze in voldoende mate multidisciplinair samenwerkte en of de juiste expertise aanwezig was. Dit zorgde voor onzekerheid en leidde uiteindelijk tot een stroeve samenwerking.

Externe samenwerking

Over het algemeen is er tevredenheid over de externe samenwerking maar ook hier is een aantal aandachtspunten. Vanuit de Veiligheidsregio is na het afschalen van GRIP 1 naar GRIP 0 vanuit het COPI een logboek overgedragen aan de ambtelijke organisatie. Gemist is een warme overdracht vanuit de Veiligheidsregio naar de ambtelijke organisatie met daarbij een advies over de omgeving en de ruimte om gezamenlijk een beeld te vormen over de situatie alvorens afgeschaald werd. Met veiligheidspartners was de samenwerking goed, alleen werd door de ambtelijke organisatie aangegeven dat de geheimhoudingsplicht van de politie het delen van informatie bemoeilijkt, waardoor het lastig was een goede risico inschatting te maken.

Tijdens het managen van de crisis zijn vanuit de ambtelijke organisatie een aantal keer externen ingevlogen om te adviseren op diverse (inhoudelijke) gebieden. Er is tevredenheid over deze externe samenwerking. Zowel ambtelijk als bestuurlijk is er waardering voor de verkregen inhoudelijke en strategische adviezen en de wijze waarop de samenwerking met deze externe partijen vorm heeft gekregen. Het is heel krachtig om te zien dat de externe adviezen keer op keer de ambtelijke adviezen ondersteunden en daar waar nodig versterkten.

4.4 Crisiscommunicatie

De gemeente was verantwoordelijk voor het informeren van betrokkenen, omwonenden en overige geïnteresseerden. Er moest, op hele korte termijn, via diverse kanalen en op verschillende manieren gecommuniceerd worden. Alle betrokkenen vinden dat de communicatie over de crisis goed gegaan is. Bestuurder geeft echter wel aan dat hij in zijn rol als burgervader meer aandacht had kunnen geven aan de communicatie richting de bewoners van de beide woningen.

4.5 Informatie management

Informatiemanagement is een belangrijk randvoorwaardelijk proces tijdens elke crisis. Het draagt bij aan een gedeeld situationeel beeld dat belangrijk is voor de hele crisisorganisatie. Op basis hiervan kan de crisisorganisatie betere adviezen geven en besluiten nemen.

Ambtelijk wordt aangegeven dat een van de grootste uitdagingen was het verkrijgen van een goed en duidelijk beeld van de omvang van de dreiging, waar de dreiging zich op richtte en waaruit de dreiging precies bestond. Ook was onduidelijk wat de gevolgen waren voor de bewoners als de dreiging onverminderd voort zou duren voor een langere periode. Voor de ambtelijke organisatie was de politie vanuit informatie oogpunt erg gesloten. Bovendien was de druk vanuit de politie en OM richting de burgemeester om de woningen te sluiten heel erg groot. Door de beperkt beschikbare strafrechtelijke informatie was het moeilijk om de juiste argumenten – meer dan het dreigingsbeeld van politie en OM - te geven voor de besluiten die genomen werden. Dit blijkt onder andere uit de uitspraak van de voorzieningenrechter van december 2022 waarin aangegeven wordt dat de burgemeester beter moet beargumenteren waarom woningsluiting gehandhaafd blijft.

Scenario denken in elke fase van de crisis

Het verloop van een crisis is altijd onzeker. Om die reden is het belangrijk om niet alleen met het 'hier en nu' bezig te zijn maar ook vooruit te kijken en in scenario's te denken.

Bij de casus Roef heeft het RIEC in de zomer van 2022 een aantal toekomstscenario's geformuleerd die in het najaar van 2022 wel besproken, maar onvoldoende fris gebleven zijn. Tegelijkertijd blijkt uit de gesprekken dat er in de casus Roef drie crisis fasen gedefinieerd zijn: de dreigingsfase, de acute fase en de nafase. Deze fasen hebben op de agenda gestaan en in gezamenlijkheid is besproken in welke fase de crisis zich op dat moment bevond. Het managen van een crisis wint aan kracht wanneer deze in vijf fasen ingedeeld wordt: de dreigingsfase, de acute fase, de stabilisatiefase, de afbouwfase en de nafase. Elke fase vraagt om een eigen aanpak en in elke fase kan er gekeken worden of de scenario's aangepast moeten worden en zo ja, op welke wijze. Door een crisis in vijf fasen op te delen kan je nog specifiekere zijn in je aanpak en nog beter aansluiten bij wat er in die specifieke fase van de crisis nodig is.

4.6 Nafase en nazorg

De buurt waar de explosie plaatsvond veranderde vanaf 3 juli in een buurt in crisis. Na afloop van de crisis spreken we van (nazorg in) de nafase. Niet elke getroffene heeft nazorg nodig. Het is voor de gemeente belangrijk om de vinger aan de pols te houden en behoefte gestuurd te werken. Het moment waarop er sprake is van een nafase in de onderliggende casus, is niet makkelijk te benoemen. Vanuit de literatuur spreken we van een nafase wanneer er afgeschaald wordt naar de reguliere lijnorganisatie. In de casus Roef is er, in de eigen organisatie, eigenlijk nooit echt opgeschaald naar een crisisstructuur en werden veel van de operationele zaken binnen de lijnorganisatie opgepakt. Over hoe de nafase in te richten is ambtelijk advies ingewonnen bij de Stichting nafasecentrum.

Ambtelijk en bestuurlijk is afgesproken dat er van de nafase gesproken wordt op het moment dat betrokkenen zijn teruggekeerd naar hun woningen. Ambtelijk is besloten om vanaf 1 januari 2023 de interne organisatie te wijzigen, meer in de lijn van de nafase. Binnen het team Openbare Orde en Veiligheid is één aanspreekpunt benoemd voor de casus Roef, deze monitort de sociale spanningen in de buurt en is aanspreekpunt voor eventuele inhoudelijke zaken. Daarnaast is een collega van communicatie betrokken met als communicatief uitgangspunt 'communicatie moet passen bij nafase, gericht zijn op eigen kracht van de buurt en pas op voor overcommunicatie'. Beide collega's informeren de bestuurder en zetten gezamenlijk de koers voor de nafase uit.

4.7 Kosten

Om de crisis aan de Roef te managen zijn door de gemeente kosten gemaakt. Gedacht moet worden aan kosten voor tijdelijke huisvesting van de bewoners, voor cameratoezicht in de periode augustus – december 2022 en voor inhuur van specifieke expertise.

Hieronder staat een overzicht van de kosten die gemaakt zijn in de periode juli tot en met december 2022. Het rapport gaat immers over deze periode. Alle bedragen zijn exclusief btw, de ambtelijke kosten zijn bruto kosten. Een deel van de kosten, zoals advocaatkosten voor de afwikkeling van bezwaar- en beroepsprocedures, loopt ook door in 2023. Wellicht dat er uit deze procedures ook nog kostenverhaal of schadevergoedingen volgt. Het overzicht van de totale kosten kan pas aan het einde van de gehele procedure weergegeven worden.

Overzicht kosten 2022

<i>Soort</i>	<i>Kosten</i>
Alternatieve huisvesting	€ 11.090
Cameratoezicht	€ 39.650
Advocaatkosten	€ 17.930
Externe adviezen m.b.t. managen crisis	€ 2.853
Totaal kosten 2022	€71.523

De kosten zijn verantwoord op de volgende budgetten: Lokaal Veiligheidsbeleid, Externe Juridische bijstand en Aanpak Overlast openbare ruimte.

5. Aanbevelingen

In dit laatste hoofdstuk gaan we in op een aantal aanbevelingen voor de organisatie. In de context (hoofdstuk 2) gaven we aan hoe de organisatie er in juli 2022 voor stond. Op dit moment, april 2023, zijn al enige veranderingen doorgevoerd. Zo is de formatie van het team Openbare Orde en Veiligheid op sterkte en zijn alle vacatures vervuld. Bovendien wordt er gewerkt aan een nieuw beleidsplan crisisbeheersing en zijn er een aantal 'lessons learned' uit de casus Roef doorgevoerd.

Houd de zaken vast die goed gingen

In de casus Roef is met volle overgave gewerkt en is er veel bereikt. Veel is goed gegaan dankzij de bereidwilligheid, inzet, samenwerking en kennis van de betrokkenen. Erken dit en houd dit vast in toekomstige crises.

Gemeentelijk crisisteam inrichten

Er kunnen zich situaties voordoen die maken dat het belangrijk is om in multidisciplinaire setting bij elkaar te komen en met de BOB methode (beeldvorming, oordeelsvorming, besluitvorming) te komen tot goede advisering en besluitvorming. De Roef casus was zo'n situatie. Het is aan te bevelen om een kernteam in de ambtelijke organisatie in te richten die zich een beeld vormt van het incident en de effecten hiervan. Dit kernteam bepaalt welke disciplines aansluiten om zo een voldoende breed gemeentelijk crisisteam te vormen. Binnen het crisisteam wordt vervolgens gewerkt met de BOB methode en met heldere agendering en verslaglegging om zo, met een gedisciplineerde vergaderstructuur, te komen tot besluitvorming.

Beleidsafspraken, opleiden trainen en oefenen

Zoals in het begin al aangegeven was er in juli 2022 geen recent beleidskader crisisbeheersing en was er al enige tijd niet opgeleid, getraind en geoefend. Een actueel beleidskader is nodig voor bestuurders en ambtenaren om helder te hebben welke doelen er bereikt gaan worden en op welke manier dit gebeurt. Om in een crisissituatie snel en adequaat te kunnen handelen is het belangrijk om in de 'koude' fase op te leiden, te trainen en te oefenen. In Huizen was dit, door omstandigheden, al langere tijd niet gebeurd. Recent is gestart met het opstellen van nieuw beleid en in navolging hiervan zal in 2023 opgeleid, getraind en geoefend worden. Er is een goede start gemaakt. Belangrijk is om dit door te zetten, het beleidskader vast te laten stellen en van opleiden, trainen en oefenen een continu proces te maken dat door het CMT omarmd en gesteund wordt.

Houd oog voor elkaar

De situatie aan de Roef en de vacatures en onderbezetting binnen het team Openbare orde en Veiligheid zorgden ervoor dat er veel welk verzet moest worden door een paar mensen. Er was een crisis en het gewone werk ging ook door. Overigens geldt dat ook voor het team communicatie. Er is ongelooflijk hard gewerkt; er is te hard en te veel gewerkt. Houd oog voor elkaar, zorg er voor dat collega's, zeker wanneer een crisis langer aanhoudt, weer kunnen opladen, werk over kunnen dragen of dat er duidelijke keuzes gemaakt kunnen worden over werk dat blijft liggen.

Durf even stil te staan

In een casus waarin de belangen groot zijn en de druk hoog is het bij uitstek belangrijk om periodiek even stil te durven staan en niet in de actie modus te springen. Neem ambtelijk en bestuurlijk de tijd om na te denken, te reflecteren en te luisteren naar elkaar. Durf ambtelijk

de vraag te (blijven) stellen of er binnen de eigen geledingen voldoende (strategische) kennis in huis is om het bestuursorgaan burgemeester van advies te voorzien. Win externe kennis in wanneer nodig. Durf ook open en eerlijk naar elkaar te zijn over de gemaakte keuzes én over het waarom van deze keuzes. Hanteer hierbij het uitgangspunt 'hard op de inhoud maar zacht op de relatie'. Zo zorg je ervoor dat je ook met elkaar de eindstreep kunt halen.

Informeer de loco burgemeester frequent

De Roef is een crisis die lang(er) duurde en waar de loco burgemeester op meerdere momenten aan het roer stond. Om de vervanging soepel te laten verlopen is het aan te bevelen om in het hele proces – dus ook als de burgemeester wel aanwezig is – de loco goed op de hoogte te houden van wat er speelt en mee te nemen in de besluiten die genomen worden uit hoofde van de functie.

Proces én inhoud zijn belangrijk

In de bestuurlijke advisering is het belangrijk niet alleen het feitelijk inhoudelijke advies voor te leggen maar ook om te duiden hoe er gekomen is tot het advies. Maak duidelijk hoe het advies tot stand gekomen is; welke invalshoeken zijn bekeken en welke (externe) partners zijn betrokken. In een crisis als deze, waar binnen de gemeente Huizen veel voor het eerst gebeurt, heerst ook veel onduidelijkheid. Wat weten we wel, wat weten we nog niet maar is wel nodig om tot een goed besluit te komen? Het geeft overzicht en rust om ook het proces van de totstandkoming van een advies inzichtelijk te maken.

Denk in scenario's in elke fase van de crisis

Een crisis kan opgedeeld worden in vijf fases: dreiging, acuut, stabilisatie, afbouw, nafase. Elke fase vraagt iets anders van het crisisteam en het identificeren van deze fasen zorgt ervoor dat de handelingen en besluiten van het crisisteam blijven aansluiten bij wat er maatschappelijk en/of bestuurlijk gezien nodig is. Zorg ervoor in toekomstige crises dat deze fasen op de agenda blijven staan en dat er gezamenlijk vooraf besloten wordt wanneer de crisis zich in een volgende fase gaat begeven. Zorg er bovendien voor dat de te nemen acties en besluiten ook aansluiten bij de betreffende fase van de crisis. Het denken in scenario's is belangrijk voor het bieden van structuur in een onzekere tijd. Vorm twee of drie scenario's en houd deze scherp en actueel.

Communicatie

Een crisis is per definitie tijdig en eindig en een noodbevel heeft een einddatum. Maak dit vanaf het begin van de crisis naar alle betrokkenen en belanghebbenden duidelijk zodat er geen verwarring ontstaat of onjuiste verwachtingen geschept worden. Zorg dat alle communicatie uitingen in lijn liggen met deze (kern)boodschap. Het geven van deze duidelijkheid kan op het moment van communicatie emoties oproepen. Hier kan in het scenario denken op voorgesorteerd worden en besproken worden hoe er mee om te gaan.

Wees kritisch

Wanneer er een groot veiligheidsrisico is en besluiten genomen moeten worden om de veiligheid van inwoners te garanderen is het ook belangrijk om de juiste argumenten te hebben om deze besluiten te staven. Zowel de bezwaaradviescommissie als de voorzieningenrechter hebben aangegeven dat de argumentatie na verloop van tijd beter geformuleerd en steviger onderbouwd had moeten worden. Wees kritisch naar jezelf maar ook naar de veiligheidspartners over de noodzaak van de te nemen besluiten. Kan de veiligheid ook op een andere manier georganiseerd worden? Welke rol kunnen partners

hierin spelen of welke andere maatregelen kunnen ingezet worden? Houd hierbij ook oog voor de proportionaliteit van de maatregelen en het belang van alle inwoners.